

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.
Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.



Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 22

Sreda, 20. marca 1935

Leto X

„Za kruh, enakost in svobodo!“

„Jaz, ki sem dvanajst let bil delavec na polju slovenske kulture, sem se z dobro vestjo in z jasnim prepričanjem pridružil socialni demokraciji, komur je do prave svobode in do prave kulture, bo storil isto!“ (Ivan Cankar.)

Vsi hočejo tajne volitve!

Pod pokojno Avstro-Ogrsko smo imeli do zadnjega najreakcionarnejši volilni sistem: od 353 poslancev dunajskega pralamenta so jih sami veleposestniki volili 85; 85 mandatov je bilo rezerviranih izključno samo za aristokrate, škofo in opate. 21 poslancev so volile trgovske zbornice, to je bogata buržuazija, 118 poslancev so volila mesta, 129 podeželske občine, v tema dvema kurijama so volili meščani in kmetje, delavci pa do 1896. leta sploh niso smeli voliti. Po velikih bojih delavstva so dodali 1896. leta tem štirim kurijam še peto, v kateri so vsi volivci volili 72 poslancev. Delavci so smeli voliti le v peti kuriji; gospoda, ki je imela že v prvih štirih kurijah 353 mandatov, je volila še v peti, ki je imela 72 mandatov in še tu preglasovala delavstvo.

Naša slovenska gospoda — liberalna in klerikalna je vedno zagovarjala reakcionarni volilni sistem. Napadel jih je tudi Ivan Cankar: »Kratili so delavstvu in vsemu delavskemu ljudstvu njegovo najprvo, najnavadnejšo, najpotrebnejšo pravico, tisto pravico, ki jo ima ljudstvo že v vseh drugih državah.«

Delavstvo pa je vztrajalo v boju za splošno, enako in tajno volilno pravico, ki jo je izvojevalo 1905. l. Ivan Cankar je rekel o tem: »Delavstvo je stalo na straži, delavstvo ni popustilo, delavstvo ni hotelo, da bi bila zastoj in brez sadu tekla kri toliko hrabrih bojevnikov, da bi bilo zastoj vse trpljenje, zastoj vse preganjanje. Čas je prišel, ljudstvo je hotelo žeti, kar je sejalo, hotelo je žeti, kar je gnojilo s svojo srčno krvjo. In res — boj ni bil zastoj, trdno upanje v konečno zmago se je izpolnilo.« Torej edino-le delavski razred je izvojeval splošno in enako volilno pravico.

V Jugoslaviji je to pravico odpravil samopašen režim JNS in volitve 5. maja se vrše po zakonu, ki ga je izdelala JNS-gospoda. Kljub temu, da je ta volilni zakon skrajno neugoden za nas, gremo v volitve, ker vemo, da le s korajžnim bojem bomo dosegli zopet vse politične svoboščine in tajne volitve.

Kamor gre človek, kjerkoli govori z ljudmi, povsod hočejo vsi tajne volitve. Kdor resno hoče tajne volitve, kdor je res proti vsakemu nasilju in pritisku, bo moral 5. maja glasovati za našo listo, ker edino-le zmaga liste delavskega razreda pomeni garancijo, da bo odpravljena vsa grda dedščina JNS, da bodo zopet uvedene tajne volitve, da bomo vsi državljani svobodni in brez vsake bojazni odločali o usodi jugoslovanskega naroda. 5. maja moramo pokazati vsem JNS-ovcem in fašistom, da tudi najslabši volilni red ne more biti trajna ovira, da ne bi ljudstvo prišlo do svojih pravic, ki mu gredo.

Dveletno vojaško službo so sklenili uvesti v Franciji.

Lista zveze delovnega ljudstva

vabi vse delavce, nameščence, kmete, obrtnike, skratka vse delovno ljudstvo

Ljubljane in okolice na VELIK VOLILNI SHOD

na Jožefovo, dne 19. marca ob pol 10. uri dopoldne v veliki dvorani »Uniona«

na Miklošičevi cesti.

Govoril bo nosilec državne kandidatne liste

Dr. ŽIVKO TOPALOVIČ

iz Beograda, dalje predsednik ljubljanske Delavske zbornice Sedej in drugi govorniki.

Za Celje in okolico

se bo vršil

VELIK VOLILNI SHOD

na katerem bo govoril s. dr. Topalović v torek, dne 19. marca ob 6. uri zvečer v dvorani hotela »Union«.

Za Maribor in okolico

se bo vršil

VELIK VOLILNI SHOD

na katerem bo govoril s. dr. Topalović, v četrtek, dne 21. marca ob pol 19. (pol 7.) uri zvečer v veliki dvorani pivovarne »Union«.

Vsi, ki ste za socialno pravičnost, enakost in svobodo, vsi, ki ste proti kapitalističnemu izrabljanju delavcev, kmetov, uradnikov in obrtnikov,

pridite in manifestirajte za svoje zahteve, za skupno akcijo vsega delovnega ljudstva Jugoslavije!

Akcijski odbori.

Kadar gre proti delavstvu, so enih misli

Pograbijo v ta namen tudi laži

Beograjska »Štampa« je poročala, da je bila konferenca naših zaupnikov v Čačku vznemirljiva. Sodrugi iz Čačka so telefonično sporočili v Beograd, da je vest lažnjiva, ker na konferenci ni bilo nobenih ugovorov ali celo demonstracij proti funkcionarjem v Beogradu ali celo proti s. dr. Živku Topaloviću.

Poročilo »Štampe« je bilo popolnoma neresnično.

V dravski banovini sta to poročilo objavila »Slovenec« in »Jutro«, ki sta v boju proti delavstvu popolnoma složna, čeprav bi sicer drug drugemu rada poruvala lase.

Verujemo, da je s. dr. Živko Topalović, nosilec delavske liste, trn v

peti te črne in nacionalistične gospode, ker se ga boji zaradi njegovih sposobnosti in zaradi njegove značajnosti, ki je v taboru nasprotnikov ni. Naše organizacije poznajo s. dr. Ž. Topalovića, ki ni izpreminjal politične barve, ni se prodajal meščanskim politikom, ki so se tepli za ljubezen naroda, pa so sedaj ostali na cedilu. S svojimi sposobnostmi in v svojem socialističnem prepričanju je ostal izključno branitelj pravic in boritelj za osvoboditev delavskega razreda in delovnega ljudstva od kapitalističnega izkoriščanja.

Ne zamerite, gospodje, če ni nosilec delavske liste iz vaših belih, zelenih ali črnih vrst, ki ste delavstvo najbolj gnjavili in preganjali, v vsem boju za pravico in svobodo!

Pred delavsko vlado na Norveškem

Norveška liberalna vlada je pri debati o predlogih za pobijanje brezposelnosti dobila nezaupnico. Z ozirom na to je predsednik vlade Mowinkel odstopil. Novo vlado bo najbrž sestavil predsednik parlamenta Nygaarsvold, ki je obenem predsednik delavskega poslanskega kluba.

V Nemčiji splošna vojaška dolžnost

Krinke padajo

Nemška vlada je imela v soboto sejo, na kateri je sklenila uvesti splošno vojaško dolžnost. Vojska bo imela 12 zborov s 36 divizijami. V Ženevi so bili presenečeni nad to vestjo. Iz sklepa je razvidno, da se Nemčija ne vrne v Društvo narodov in niti ne bo sklepala pogodb, v katerih bi ne imela odločevalnega vpliva.

Katera je prava politika za kmeta?

Zadnjič smo rekli, da bomo našim kmetom na živih primerih pokazali, da mi ne uganjamo nobene demagogije s parolami, ki jih postavljamo za kmečko ljudstvo, temveč da bomo po njih tudi delali, ako nas poveri ljudstvo.

Socialistične stranke imajo danes od vseh držav v Evropi največji vpliv v skandinavskih deželah Danski, Švedski in Norveški, kjer so večinoma tudi državne vlade v njihovih rokah.

Kmetje v večini držav, zlasti pa v tistih, kjer vladajo fašisti, kakor v Italiji in Nemčiji, niso zlezli iz strašne gospodarske krize, temveč vedno bolj propadajo v njej.

Kako pa je na Skandinavskem, kjer se je kmet v velikih množicah pridružil delavstvu in dosegel odločujoč vpliv v državi? Popolnoma nasprotno. Čeprav še tudi tam ni odpravljen kapitalistični sistem, so kmetje in delavci že mnogo dosegli. Njihova vlada je posegla v gospodarstvo na ta način, da je pršknila veliko kapitalistično gospodo, zavarovala cene vsem kmečkim pridelkom, poskrbela za tehnično izboljšanje kmečkega gospodarstva, obenem pa zaščitila tudi dohodke industrijskega delavstva. In kaj je dosegla?

Da slišimo slavnega angleškega učenjaka Cola, ko vemo, da so Angleži precej pametni ljudje! On piše v ugledni reviji:

»Skandinavija je dosegla znaten napredek. Švedska je s pomočjo preračunane, načrtne državne proračunske politike socialistične vlade dosegla že pravo prosperiteto (t. j. procvit gospodarstva), in Danska je krizo premagala.« Kajti na Danskem so pomagali na noge kmetom, ki so prišli v krizo predvsem radi krize v Angliji, na ta način, da so še bolj spopolnili kmečko združništvo, gospodarstvo in vso prodajo pridelkov. Tako piše o danskih kmetih drug Anglež Loon:

»Danes je na Danskem 150.000 neodvisnih kmetov, ki obdelujejo mala posestva od 4 do 40 hektarjev; samo 20.000 kmečkih posestev je večjih od 40 hektarjev. Mlečne proizvode, ki gredo v inozemstvo, proizvajajo po največjih znanstvenih metodah; te se učé na poljedelskih šolah, katerih učni načrti neposredno spopolnjujejo pouk na javnih šolah... Da si Danci ohranijo svojo prednost na trgu poljedelskih pridelkov, kontrolirajo s strani države najatančneje vse, kar zapusti njihovo deželo. Na ta način so si pridobili tako dobro ime, da se smatra njihova trgovska zastava kot garancija za popolno čistost njihovih proizvodov.«

To je prava politika v korist kmeta.

Kaj pa so naše meščanske stranke vse brez izjeme delale za kmeta? Nič. Krmile so ga s frazami, govorile o veri tam, kjer ni prav šlo za vero, se mu hlinile in dobrikale ob vsakih volitvah, gospodarsko so

pa »skrbele« zanj edino toliko, da so mu izvajale denar za razne hranilnice, posojilnice in banke, ki so jih potem zaprli.

Mislimo, da je naše kmečko ljudstvo že spregledalo vse to, da ve, da

od fraz ne bo nikdar sito in da mora iti skupno z delavstvom, da doseže v državi tako gospodarsko politiko, ki bo res skrbelo za življenjske interese delovnega ljudstva.

Kdor bo volil in kdor ne bi volil

Volilec! S svojim glasom za delavsko listo poveš, da zahtevaš izboljšanje razmer, da hočeš soodločevati pri reševanju življenjskih vprašanj, da hočeš imeti vpliv, da izvojuješ svoje pravice in varuješ pridobljene.

Več vpliva hočeš imeti, ker hočeš biti enakopraven državljan; to pravico imaš.

Volilec! Če ne oddaš svojega glasu za listo delavskega ljudstva, si podprl nasprotnika in oslabil vpliv delovnih

slojev v javnem življenju. Zanimarjal si svojo dolžnost. S tem si namreč priznal, da se ne brigaš, kaj delajo nasprotniki in jih nisi ovirali nočeš v njih naklepih proti delavskemu razredu. Prodal si se jim s tem, da si jim prepustil samim odločanje o tvojem socialnem položaju.

Interesi delavskega razreda so eni, delodajalskega razreda eni. In kdor bi se ne briga za svoje interese, je izdajalec celega razreda, ne le samega sebe.

Mali kmet o kmetiški zaščiti

O kmetiški zaščiti piše bratskemu listu mali kmet iz Banata. Razmere pri nas niso drugačne, zato podamo tudi tukaj njegove misli.

Lov na volilne glasove se je pričel. Po deželi agitirajo zlasti za zaščito kmeta in obetanjem, da se bodo, če le mogoče, odpisali vsi dolgovi. To je seveda samo volilna vaba, da bi volilci hlastali po njej.

Pojmovanje kmetiške zaščite je pa po naših vaseh jako različno. Razlika med dolžnikom in dolžnikom je velika. Če bi hoteli to vprašanje prav rešiti, bi morali najprej pravilno določiti razliko.

Dovolj kmetov imamo, ki so zadolžitev sami zakrivali, in to so večinoma veliki kmeti, ki jih štiti tudi zakon o zaščiti kmeta. Mali kmet se je mogel le malo zadolžiti. Že davno prej mu niso zaupali posojil. Večino dolgov malega kmeta tvorijo davki, na te se pa kmetiško varstvo ne nanaša.

Ni malo kmetov, ki so v dobi inflacije svojo posest prekomerno povečali, seveda na up ali dolg. Zaradi povečanja posestva so naraščali tudi davki. Ko je bil uveden žitni monopol, so si kmeti marsikaj obetali; žal je bil monopol prehitro odpravljen in potem so se v žitni trgovini cene kakor običajno menjavale, ki so vse nade teh pohlepnežev uničile. Eno ali dve slabi žetvi sta prišli vmes in dolg je postal neznošen.

Takoj po parlamentarnih volitvah 1931 so zadolženi poslanci sami in tervenirali, da bi kmeta razdoližili. Samo vesti o tej akciji so povzročile, da veliki posestniki niso hoteli več odplačevati dolgov, čeprav bi to marsikdo lahko storil. Poznamo kmete, ki pšenico po dve leti hranijo in čakajo, da se jim dolg deloma odpiše, hoteč s tem imeti od svoje pretkane špekulacije dobiček. Če bi utegnili priti do tega, potem bodo ti lisjaki še bogatejši.

Na drugi strani so pa ljudje, mali kmeti, ki so postali stari, stradali desetletja, svoje prihranke nosili v

banke in hranilnice, ki pa sedaj, ker velposestniki nič ne plačujejo banki od svojih dolgov, ne izplačujejo hranilnih vlog in ti ljudje naravnost stradajo.

Problem malega kmeta ni odvisen toliko od akcije za razdoližitev, kakor da

se cene kmetiških produktov dvignejo in stabilizirajo, da kupna moč delovnega prebivalstva narašča v mestu in obenem tudi v pravični razdelitvi davčnih bremen. V vseh teh vprašanih imajo delavci in kmeti skupne interese.

Razdoližitvena akcija brez teh predpogojev utegne malemu kmetu malo koristiti, če ne bo njegov obstoje za bodočnost osiguran.

Razentega zahteva pravična izvedba razdoližitvene akcije točen pregled dolžnikov in njih položaja. Najbolje bi se stvar izvedla, če bi se v vsakem kraju osnovala komisija dolžnikov, upnikov in nepristranskih oseb, ki bi imele pravico, da v okviru kmetiško-varstvene naredbe ugotovi, kdo od onih, ki zahtevajo varstvo, je varstva resnično potreben in predvsem, kdo si je svoje dolgove navlekel s špekulacijami in podobnim in koga je potegnila kriza v dolgove.

Tako motri položaj in problem mali kmet iz Banata ter naglašja, da **morata delavec in mali kmet voditi skupno berbo za izboljšanje svojega položaja.**

Dejanske razmere so prav take tudi pri nas.

Italija in Jugoslavija

Italija je imenovala za poslanika v Beogradu grofa Gvida Violo. V sprejemni avdijenci je Viola izjavil, da ima nalog od svoje vlade, da deluje za zblizanje obeh držav, ker Italija nima sovražnih namenov proti Jugoslaviji ne gospodarsko in ne politično.

Doma in po svetu

Primorce in podobno so začeli očitati ljudje v nekem kraju naše ožje domovine, ko se jim je hotel predstaviti visok kandidat. Mislili so na tiste, ki bi radi pri nas posnemali vlogo makedonstvujuščih v Bolgariji. V Bolgariji so jim, kakor znano, že odvzeli vse predpravice in jih izenačili z drugimi državljani.

Dolenjska bo kmalu vsa preprežena z železniškimi programi. Pri vseh volitvah do 1931. l. so nekateri kandidati gradili novo železnico čez Kočevje. Zdaj se pa obetajo kar tri nove železnice, tako da bo pri prihodnjih volitvah imela že vsaka dolenjska vas najmodernejši kolo-dvor — v načrtu.

Abraham je rodil Izaka, Izak Jakob, Jakob... Po tem neskončnem svetopisemskem rodovniku postavljajo kandidate skregani prijatelji »Jutrovske« - nemško - samostojne kmečke mešanice. Tako poroča n. pr. 61. št. »Jutra« o Kočevju: »Predsedujoči g. notar Lovšin je izjavil, da je treba najprej ponuditi mandat... g. Puclju, G. Fran Oražen, posestnik iz Dolenje vasi predlaga za kandidata Franceta Hočevarja, za namestnika pa sebe, g. Stanko Lušin predlaga g. dr. Sajovica, za namestnika g. Alojzija Peterlina, G. Filip Peterlin predlaga g. Ivana Arka iz Ribnice, za namestnika pa notarja g. A. Lovšina, g. Rus ml. iz Loškega potoka pa g. dr. Ivana Lovrenčiča iz Ljubljane za namestnikom Francetom Zdravičem, Henrik Hönigmann predlaga g. prof. Uršiča, za namestnika pa voditelja kočevskih Nemcev g. dr. Hansa Arka. — Potem so sledile izjave užaljenih: »Dr. H. Arko izjavlja, da kandidature za namestnika ne sprejme, pridruži se mu prof. Uršič. Ravno tako odklonita tudi g. Franc Zdravič in g. Povše — in — zdaj pa pride železna rezerva — in namestništvo za dr. Lovrenčiča sprejme g. Ivan Šifrar, upokojeni orožniški narednik. — Potem so pa sledili slavospevi tistih, ki se najbolj trudijo za mandat in ki mislijo, da je za beogradskega parlament najvažnejše to, v kateri vasi se je rodil gospod — da bi se polagoma razvrstili častihlepneži iz vseh vasi v Jugoslaviji. (Vsakokratni poslanci se bodo taki reformi seveda upirali, zato ne bo sprejeta.) No, pa je povedal g. dr. Lovrenčič: »Doma je iz Sodražice in ima pisarno le slučajno v Ljubljani. Velike Lašče imajo svojega senatorja, Ribnica in Kočevje vsak svojega člana ban. sveta, naj tudi Sodražica in Loški potok prideta do veljave. Vsi naštetih zastopniki so krepke osebnosti, zlasti še senator g. Pucelj, ki ga smatra gospodnik ne samo za največjega politika, kar smo jih Slovenci kdaj imeli, temveč za največjega državnika Jugoslavije sploh. — Mor-da je dr. Lovrenčič mislil, da bo zdaj iz vlnudnosti drug omenil, da je prav za prav »največji državnik Jugoslavije sploh« dr. Lovrenčič, ki ima le slučajno pisarno v Ljubljani. Ker pa taka izjava ni padla, se je konferenca kmalu nato zaključila ob

velikanskem navdušenju za novo železniško lokalno progo Sodražica — Loški potok.

Mi smo rdeči, ali kakšni ste vi? »Slovenec« z dne 15. marca se je zopet temeljito zmotil, ko je zapisal, kakor da mi skrivamo svojo rdečo barvo. O ne, gospoda, nam se ni prav nič treba sramovati rdeče barve in 5. maja boste videli, da tudi krščansko-socialni delavci dajejo vso prednost rdeči barvi pred zastavo klerofašizma. Dragi »Slovenec«, mi vam svetujemo v vašem interesu, da si ne belite toliko glave z rdečo barvo — barvo delovnega ljudstva, temveč rajši razodenite svojim radovednim bravcem, zakaj vi igrate tako čudne skrivalnice z zelenimi, turškimi in drugimi barvami.

Tudi z denunciantstvom poskuša »Slovenec«, ko govori nekaj o diktaturi proletariata itd. Bodite prepričani, da se tudi s tem ne boste pripikili ljudstvu.

Nazadovanje socialistov v Franciji in Belgiji — je iznašel »Slovenec«. Ne vemo, po čem tako narobe sodi. Ali vidi nazadovanje francoskih socialistov v tem, ker se je moral vodja avstrijskih klerikalcev peljati v 50 kilometerskem ovinku okrog Pariza? Ali pomeni nazadovanje belgijskih socialistov, če cele organizacije krščanskih socialcev vstopajo v socialistično delavsko stranko iz opozicije proti kapitalistični vladi, v kateri sedé klerikalni gospodje v najlepšem soglasju s framazoni?!

Načelnost pa taka! »Slovenec« z dne 15. marca bi se rad delal načelnega. Za to ne podaja nobenega dokaza, ker ga ne more. Smešno se sliši, če pravi o svojih ljudeh, »da se ne strašijo žrtev, ki jih prav načelnost terja in jih bo še terjala od njih.« Joj, joj, ubogi Ogrizki in Gosarji in Veseniaki, koliko res žrtvujejo za svojo načelnost! In v sosedni avstrijski deželi, kjer je prišla »načelnost« klerikalne politike tako daleč, da oficijelni klerikalci obešajo ne samo delavske zastopnike, ampak so začeli v dosmrtno ječe pošiljati že tudi svoje odlične pristaše!

Vodstvo naših krščanskih socialcev je spoznalo, kakšno razburjenje je povzročil med krščansko-socialističnim delavstvom uvodnik »Del. Pravice«, ki se je izrekel proti enotni fronti proletariata. Zato se v zadnji številki že izmikajo. Ali to ni dovolj: če hočete res poslušati voljo krščansko-socialističnih delavcev, potem nastopite brez izgovorov za skupno delavsko listo! Odločite se morate: ali vam je ljubše sodelovanje z delavstvom, ali vam je važnejša priljubljenost pri oficijelnem klero-fašističnem vodstvu; ako si boste izbrali to drugo pot, vas bo krščansko-socialno delavstvo zapustilo, klerikalno vodstvo vas bo pa tudi zavrglo, ker tudi zanj ne boste nič več pomenili.

Volilšč bo v državi 6959, v dravski banovini pa 543. — Kandidatov bo pa še nekaj več.

Tone Maček:

149

Slučaj Kumberger

Starejši so imeli za take izbruhe samo prezir in pomilovanje.

»Mladost, norost! Jajce bi rado bilo pametneje od kokoši.«

»Če je to norost, pa pojdite in začnite zopet z vrvmi vlačiti »ladje« navzgor po Savi, kakor so jih vlačili pred sto leti.«

»Ne bomo jih več vlačili in tudi vemo, da radi nas železnice ne bodo razdrli. Ali to nam bodete pa že priznali, da odkar so začele rasti po svetu vsemogoče tovarne ko gobe po dežju, je konec naše zlate dobe, odkar je delo človeških rok nadomestil stroj, peša naše blagostanje. Mar ni tako? A?«

Mlajši niso vedeli na to odgovora.

»Molčite? A? Priznate, da živi danes vsak tovarniški delavec bolje ko kmet? Tisti kmet, o katerem pravijo, da je temelj človeške družbe, na katerem sloni država, ki jo vzdržuje s svojimi davki?«

Če se je podoben prepir razvil v navzočnosti Janeza, ki se je čutil že bolj delavca kakor kmeta, ki je pazljivo prisluškoval razgovorom rudarjev, bil večkrat na kakem shodu in je čital delavski list, ni ostal odgovora dolžan in je začudenim kmetom razvijal svoje misli, kakor si jih je nabral drugod in kakor si jih je sam v svoji priprostosti prikrojil.

»Vsi imate prav. Vsi čutite, kje vas čevelj žuli. Le spoznanja vam manjka.«

»Delavci lahko govoré. Ne plačujejo davkov.«

»Mogoče več ko kmetje.«

»Ho, ho! Nas češ naplahtati?«

»Naš rudnik plača več davka kakor ves Kozjanski in še Krški okraj

skupaj. Mar mislite, da ga plačajo gospodje ravnatelji? Ne, delavcem se odtegne od zaslužka. Vpoštevajte tudi, da mora delavec vse kupiti kar rabi za življenje: poleg sladkorja, riža, krompirja in tako dalje, tudi vsah ocvirk špeha, vsak prašek moke, vsako nitko, ki jo obleče. In pri najmanjši stvari, ki jo kupi, mora plačati tudi davek. Saj veste, da je vsaka stvar obdavčena. Če kupim kilogram sladkorja za štirindvajset krajcarjev sem dal s tem štirinajst krajcarjev državi, če vzamem kilogram riža, sem dal štiri krajcarje državi, če hočem škatljico vžgalic za dva vinarja, sem dal en vinar državi, če plačam liter vina, dam štiri krajcarje državi, dva pa občini. In tako naprej pri vsaki malenkosti. Če vse to upoštevamo, plača delavec, družinski oče, ravno toliko davka, če ne več, kakor povprečen naš kmet.«

»Pa to plača mimogredé, po kap-

ljah, ki jih ne občuti in se jih večina tudi ne zaveda. Take davke tudi mi plačujemo, saj moramo tudi mi marsikaj kupovati.«

»A ne toliko ko delavec, ki si ničesar ne more sam pridelati.«

»Zato pa ga ne tarejo direktni davki, medtem ko moramo mi težke desetake znositi v davkarijo. To, prijatelj, kmeta tare.«

»Davek je davek, ga plačuješ tako ali tako in brez kakršnihkoli javnih dajatev menda ne bo nikdar nobena družba obstala. Kakor pa se zadnje čase govori, hočejo pa tudi nam delavcem, poleg indirektnih nprtiiti še direktne davke. En odstotek od zaslužka. Potem bomo pa vas kmete z davki posekali. Če pa se to zgodi, bomo pa zahtevali zase tudi več pravic. Zahtevali bomo volivno pravico, kakor jo imajo kmetje. Hočemo soodločevati, kaj se bo delalo z našim denarjem.«

(Dalje prihodnjic.)

Pred rudarsko stavko na Poljskem

V Sonovicah na Poljskem se je vršila rudarska konferenca ter razpravljala o slabem položaju in odpuščanju rudarjev z dela. Konferenca je sklenila intervenirati pri vladi ter zahtevati uvedbo šesturnega delavnika. Če bi se intervenciji ne ustreglo, prične delavstvo v dombravskih premo govornih revirjih s stavko, ki bi se pozneje razširila še na druge revirje.

Sreske volilne konference

V torek, dne 19. marca se bodo vršile sreske konference v:

Ljubljani v dvorani Delavske zbornice za Ljubljana-Mesto in srez Ljubljana-okolica ob 14. uri,

Prevaljah za srez Prevalje s pričetkom ob 14. uri,

Šmartno ob Paki za srez Gornji grad. Zaupniki so prejeli navodila.

Iskre

Modra misel je veliko vredna. Včasih spoznajo njeno jedro šele čez deset- in stoletja. Tako je tudi z velikimi ljudmi. Največji slovenski pisatelj Ivan Cankar je telesno mrtev, ali njegove ideje šele danes prav živé med nami. Koliko je povedal resnič, ki jih šele danes prav občutimo in razumemo! Berite jih enkrat, dvakrat, pa jih premislite in berite še tretjič!

Delavcem:

»Od fabrike do fabrike, iz rudnika v rudnik, s polja v mesto, od dežele do dežele, in nikoli ne vprašajo: Kje je tvoja domovina? Vprašajo le: koliko je še vredno tvoje delo, koliko je še v tvojih žilah krvi? In kadar ni več krvi, ukažejo: pojdi! Pojdi in išči si domovine, poišči si jo kraj ceste v Jarku!... Jaz sejem in žanem, oranim hišo in polje; ali ne setev ni moja in ne žetev, ne hiša, ne polje... Kje je naša domovina?«

Jaz, bratje, pa vem za domovino in mi vsi jo slutimo. Kar so nam siloma vzeli, za kar so nas ogoljufali in opeharili, bomo dobili povrnjeno in plačano s stoterimi obrestmi! Naša domovina je boj in prihodnost: ta domovina je vredna najzlahtnejše krvi in najboljšega življenja. Iz muke trpljenja in suženstva nešteti milijonov bo vzrasla naša domovina; vsa ta lepa zemlja z vsem svojim neizmernim bogastvom. Teda bodo le še grenak in grd spomin te gosposke domovine, na suženstvu zidane, s krvjo in solzami gnoljene, sramota človeštvu, zasmeh pravici...

Drugačno melodijo bo dobila pesem o lepi naši domovini!

(Zbrani spisi, 11. zvezek, 299—300.)

O ljudstvu in narodu

»Dokler je ljudstvo ponižno, dokler veruje v prazne fraze, dokler nosi zastavo križem domovine in stavi slavoloke in mla- je ocilindranim in ofrakanim malikom — dotlej je ljudstvo narod, dotlej se imenuje naše dobro, zavedno ljudstvo. — Komaj se zave svoje moči in svoje pravice — tedaj je naenkrat zapeljano ljudstvo, zbegano ljudstvo, z eno besedo: ljudstvo — in narodnjak se razžaljen obrne od njega...«

(Zbrani spisi, 11. zv. 347.)

Edina pot

»Edina pot je boj ljudstva, brezobziren boj, dokler ni dosežen poslednji cilj! Boj za popolno socialno in politično osvoboditve — zakaj brez socialne in politične svobode je nemogoča kulturna svoboda. Dokler bo ljudstvo sužen družbe, sužen tega anonimnega naroda — dotlej bo tlačanilo, dotlej bo brezpravna in ponižana tudi duševna kultura. Boj za osvoboditve ljudstva je kulturni boj — in kdor ta boj obrekuje, kdor mu podstavlja nečiste cilje, je sovražnik ljudstva in sovražnik kulture.«

(Zbrani spisi, 11. zv., 349.)

O klerikalcih

»Ti premeteni klerikalni patroni vedo natanko, odkod jim preti nevarnost, vedo natanko, da je njih edini resni sovražnik socialna demokracija. In proti socialni demokraciji se obrača vse sovraštvo, vse obrekovanje, se obračajo vse laži hinavskih strank, v prvi vrsti seveda klerikalne stranke.«

(Zbrani spisi, 11., 398.)

Ljubljana

Nepotrebna previdnost. — Na zadnji seji občinskega sveta so izvolili za častnega občana g. Josipa Turka, ki ga pozna vsak dober Ljubljančan, da ima še nešteto drugih mirovnih odlikovanj. Takoj po izvolitvi se je »ginjen oglasil k besedi m. s. Josip Turk«, kakor beremo v »Jutru«, župan dr. Ravnihar pa nato: »Dajem vam besedo samo pod pogojem, če proti predlogu ne boste protestirali.« No, vidi se, da dr. Ravnihar še ni dolgo župan, ker bi sicer dal besedo brez vsake opreznosti g. Turku, ki se časti ne brani. Mi gasilci to prav dobro vemo.

Enotni moramo zmagati!

Impozanten potek sreske konference v Mariboru

Preteklo nedeljo, dne 17. t. m. se je vršila okrajna konferenca tudi v Mariboru in sicer za sreza Maribor levi in desni breg.

Konferenci je prisostvovalo 169 delegatov, iz mesta in bližnje ter daljnje okolice, iz Slovenskih goric, od Mure, izpod Pohorja in z Dravskega polja; bili so zastopani delavec, nameščenc, kmet, mali obrtnik in mali trgovec, penzionist in invalid, z eno besedo vsi, ki trpijo pod težo razmer današnjega kapitalističnega gospodarskega sistema in ki smatrajo, da le skupni nastop proletarskih in polproletarskih mas, z eno besedo vsega delovnega ljudstva more prinesiti boljše bodočnost izkoriščanim in nesvobodnim.

Konferenco je otvoril sklicatelj s. Eržen in takoj predlagal volitev predsednika. Izvoljen je bil s. Jelen. Razun tega sta bila še izvoljena kot overovatelja delegatskih pooblastil ss. Vidovič in Ternovšek.

Za tem je kot prvi govoril s. Eržen o političnem gospodarskem, socialnem in kulturnem položaju delovnega ljudstva in o programu za predstoječe volitve, dne 5. maja, pri katerih bodo složno nastopili delavec, mali kmet in obrtnik z listo delovnega ljudstva, katere nosilec je s. Topalovič. Govornik je povdarjal enotnost vsega delovnega ljudstva v državi, brez razlike vere ali plemena oz. narodnosti. Morajo pa biti volitve res svobodni izraz ljudske volje. Zato so smatrali predstavniki delavskega gibanja za svojo dolžnost, da zahtevajo temu primerne garancije, zlasti za javne nameščence, katere so tudi dobili.

delovno ljudstvo gre v volilni boj za spremembo dosedanjega gospodarskega sistema, za pravico do dela in zaslužka, za preskrbo vseh, ki so svoje telesne in duševne moči žrtvovali splošnosti, za demokracijo in sporazum na znotraj, za razorožitev in za mir nazven, za kruh in svobodo.

Govornikova izvajanja so navzoči burno pozdravili, zlasti so tudi priredili ovacije ob imenovanju nosilca liste s. Topaloviča.

Potem je govoril s. Grčar

o kmečkem vprašanju.

Povedal je, da beda kmeta izvira iz časa zemljiške odveze in zmage liberalističnega principa osebnosti v gospodarstvu, ki je razbil ne-le družino in socialno skupnost kmetov. Kmetu ni mogoče pomagati s samimi preventivnimi merami. Na deželi je treba izvršiti ogromna melioracijska dela, pri katerih bi našla zaposlitev odvišna armada kmečkega proletarijata, s čemer pa bi se samo v Dravski banovini dobilo plodne zemlje za nad stotisoč hektarjev. Zaman skušajo nasprotniki razdvajati delavca in malega kmeta, kajti kmet ve, da mu niso delavci storili nič zlega, pač pa, da vse zlo prihaja od tistih, ki ga danes hujskajo proti delavcem. Ako si bo delavec poboljšal svoj materijalni položaj, si ga bo tudi kmet, ki bo svoje pridelke lahko boljše prodal. (Izvajanja govornika so navzoči zelo odobraval.)

Kot obrtnik je govoril s. Reicher, ki je rekel, da je nesloga med obrtniki in njihovo zanašanje na pomoč od zgoraj v precejšnji meri krivo njihovemu obupnemu stanju. Obrtnik ima identične interese z delavcem in kmetom. Kajti, ako se bo tema dve- ma dobro godilo, bosta dala zaščita tudi obrtniku. Iz tega razloga gredo vsi uvidni obrtniki pri teh volitvah z listo delovnega ljudstva. (Burno odobrovanje.)

Za viničarje je spregovoril s. Ulbi. Viničarji so gotovo najslabše plačani delavci, kajti večina njih prejema Din 2,50 na dan. Zahtevajo uvedbo socialnega zavarovanja in izboljšanje delovnih pogojev z izboljšanjem uredbe o viničarjih. Viničarji se bodo klicu po skupnem nastopu delovnega ljudstva radi odzvali, o čemer pričča že njihova udeležba na zaupniški konferenci. (Živahno ploskanje.)

Z velikim zanimanjem je konferenca sledila izvajanjem s. Smaseka, ki se je pečal z zahtevami železniških delavcev in nameščencev, katere govornik točno pozna.

Potem so v debati govorili še ss.: Budin, Rakuša, Bahun (ki je menil, da bi tudi delavski kandidati morali

govoriti v radio), Strnad in Arlati. Tudi njihovim izvajanjem je konferenca živahno ploskala.

Po končni besedi s. Jeleni in poročilu s. Vidoviča o verifikaciji mandatov je konferenca prišla na postavitev kandidatov. S. Jelen je prečital imena, ki jih je sklenila predlagati ožja zaupniška konferenca plenumu. Predlog je bil soglasno in z navdušenjem sprejet. Kandidirajo ti-le sodrugi:

Maribor desni breg

Petejan Josip (kandidat), namestnik **Dorn Ivan**, mali obrtnik iz Slovenske Bistrice.

Maribor levi breg

Kandidata **Eržen Viktor** in **Petejan Josip**, namestnika **Smasek Franc**, železničar v pok. in **Ulbi Ivan**, predsednik strokovne organizacije viničarjev.

Ob zaključku se je obravnavalo še predpriprave za izvedbo volitev. Sodrugi so pokazali veliko voljo, da bodo vršili agitacijo zlasti tudi za naš tisk in da bodo zbirali sredstva za financiranje volilnega boja. Govoril pa so ss. **Presl, Vidovič in Budin** ter obrtnik **Kac**, ki je še ponovno izjavil, da obrtniki nimajo ničesar skupnega z osebo kandidata, čigar ime se čuje v kombinaciji s kandidati na Jevtičevi listi.

Veselost in ogorčenje pa je vzbudilo poročilo nekega železničarja, kako je nek bivši poslanec, ki se je pustil od železničarjev in državnih nameščencev voliti, na shodih pa je razlagal kmetom, da bo nastopilo tudi zanje izboljšanje položaja, ker da so poslanci v Beogradu dosegli znižanje plač drž. nameščencem in ukinitve režijskih voženj železničarjem.

S pozivom na složno delo in živahno agitacijo je nekoliko pred 12. uro zaključil s. Jelen konferenco, izjavljajoč, da je treba povedati volilcem, da bomo dosegli le toliko, kolikor bomo močni, naše geslo pa je: proti sistemu kapitalističnega izkoriščanja delovnega ljudstva, za kruh in svobodo!

V sijajnem razpoloženju so se razhajali delegati na svoje domove.

Maribor

Sodrugi! Sodružice! Delavci! Delavke Nameščenci!

V četrtek, dne 21. marca ob pol 7. uri zvečer se bo vršil v dvorani pivovarne »Union«

VELIK SHOD

na katerem bodo govorili nosilec liste Zveze delovnega ljudstva s. dr.

ŽIVKO TOPALOVIČ
iz Beograda in domačini.

Delavci in nameščenci, vpokojenci, invalidi ter mali obrtniki in vi vsi, ki ste za socialno pravičnost, enakost, in svobodo, vsi, ki ste proti kapitalističnemu izrabljanju delavcev, kmetov, uradnikov in obrtnikov, pridite in manifestirajte za svoje zahteve, za skupno akcijo vsega zavednega delovnega ljudstva.

Akcijški volilni odbor za Maribor.

Iz občine. — Sodrug Viktor Grčar je izstopil iz uprave Mestnih podjetij in odložil svojo funkcijo kot podpredsednik nadzornega odbora te korporacije.

Prihodnje predavanje »Svobode« se bo vršilo v sredo, 20. t. m. Predaval bo s. prof. **Teplý** o Aškercu.

Ne fanatiki, temveč demagogi! Neko mariborsko hipernacionalistično trobilo, ki v vsaki številki menja svoj program, je te dni priobčilo članek pod naslovom »Taki fanatiki ostanemo«, ki je poln lažljivih demagogičnih fraz na račun marksistov. Seveda skuša članek prikazati zopet marksistično usmerjeno delavstvo kot protidržavno itd. Denuncijantstvo je sploh menda v krvi nekaterim nacionalističnim članarjem in »ideologom«. Denuncirajo ob vsaki priliki, na sodišču, na sestankih, na shodih, vedno pa se skrivajo v ozadju, da bi ostali nevidni. Nacionalizem jim služi po znanem reku: primite tatu. V resnici jim je bil nacionalizem vedno le sredstvo za doseg

njihovih umazanih ciljev. Potrebno bo, da bomo enkrat posvetili tem temnim elementom v našem listu nekoliko prostora. Ako bodo pri tem prizadeti razni bivši »sovjetski« komisarji, razni črnozolti »Freiheitskämpfer« ter ljudje, ki so še nedavno tega pošiljali našemu uredništvu dopise in nas prosili, naj jih nikar ne napadamo, naj se zahvalijo strahopetnemu članarju, ki vedno denuncira in se skriva v zaledju.

Oboževalci fašizma so vsega zmožni. Svoičas je izšel v nekem nemškem lističu, ki izhaja v Sloveniji, članek poln grdih denuncijantskih napadov na račun marksističnih profesorjev, ki baje vzgajajo mladino v marksističnem duhu itd. Pred kratkim pa je bila aretirana v Mariboru skupina ljudi radi neke ne baš patriotične zadeve, med katerimi se menda nahaja tudi pisec denuncijantskega članka, ki je izšel v nemškem glasilu. O stvari bomo še poročali.

Dot s socialistično bando, tako je minulo soboto kričala skupina dvajsetih solarjev, ko je šla mimo lokalov našega lista, po sprejemu bolgarskih gostov na kolodvoru. Solarji so nosili na čelu jugoslovansko trobojnico. Radovedni smo, kaj poreče k temu šolska oblast? Morda pa se bo našel demagog, ki bo trdil, da so tudi to zakrivili marksistični profesorji in učitelji. — Za ta žalosten primer gotovo ne odgovarjajo solarji, temveč dotični, ki jim je naročil, naj gredo po mestu demonstrirati »za Bolgare«. Smelo lahko trdimo, da so se za zblizanje med Bolgari in Jugoslovani najbolj zavzemali ves čas baš socialisti, medtem ko so se še celo ob priliki tega poseta naši solzavi rodoljubi javno prepirali, ali naj bolgarske goste teli par dni vzdržuje Ljubljana ali Maribor.

Tik pred volitvami se je neka politična skupina spomnila celo naših kmetov in sklicuje za prihodnje dni kmečko posvetovanje v Mariboru. Nekoliko prepozno so prišli, ker so se mali kmetje že odločili, da bodo volili pri teh volitvah le listo zveze delovnega ljudstva, katere nosilec je s. dr. Živko Topalovič.

All si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Sreska konferenca za celjski okraj

se je vršila ob impozantni udeležbi delegatov dne 17. t. m. Določena sta bila kot kandidat s. F. Svetek, kot namestnik s. K. Lešnik, mali posestnik iz Škofje vasi. O konferenci bomo še poročali.

Obvestilo rudarjem!

Vodstvo Zveze rudarjev Jugoslavije v Zagorju, sporoča tem potom vsem podružničnim vodstvom ZRJ svoj sklep, da se z ozirom na predstoječe volitve v narodno skupščino za dne 14. aprila t. l. določeni kongres ZRJ ne bo vršil, temveč še le po volitvah, dne 12. maja t. l.

Kranj

Administracija ne funkcionira. Kakor v drugih krajih, o čemer čitamo po časopisih, se tudi pri nas zgodi, da davkarja terja davke od oseb, ki so jih že plačale. Ljudje imajo potem sitnosti in če ne bi imeli shranjenega potrdila, bi trajalo nekaj časa, preden bi dokazali, da so davek pošteno odraitali. Seveda je to večkrat združeno z letanjem na davkarijo. Če ljudje ne bi imeli s tem nobenih drugih stroškov, je že zamuda časa precejšnja izguba. Saj je treba čakati včasih po dve uri, preden pride človek na vrsto. Mogoče se pa, vsemu temu pa vendarle na kakšen način odpomoči!

Tako je dandanes. Dragi urednik! Namenil sem se, da napišem zgodbo o nekem brezposelnem delavcu, kateri mi jo je sam pripovedoval. Ta zgodba obeležuje današnjo dobo kapitalizma, ko se toliko govori o ljubezni do bližnjega. Dne 23. februarja t. l. je skoro celi dan deževalo. V takem vremenu ne bi bil niti psu privoščil, da bi bil na cesti. Na vratih mojega stanovanja je boječe potrkalo; ko sem odprl, je stal pred menoj brezposelni delavec, proseč me, naj mu dam kakšen dar, da si bo lahko kupil kaj za želodec, ki mu je bil še prazen. Mož

je bil prilično dobro oblečen in po njegovem sramežljivem obnašanju sodeč, ni bil poklicni prosiak. K temu žalostnemu poslu ga je privedla le skrajna sila. Dal sem mu par dinarjev, kolikor mi dopušča moj skromni zaslužek. Potem pa sem ga povabil v sobo, da se malo odpočije in posuši poleg štedilnika. Takoj sva tudi navezala pogovor in povedal mi je marsikatero zgodbo svojega življenja. Svojo sukno je prodal samo, da se je mogel še par dni samostojno preživeti. Ostal mu je še površnik, ki bi ga prodal, čeprav nerad, da dobi kaj sredstev. Mož je bil dve leti organiziran pri krščanskih socialcih. Ko pa je potem brezposelnost prosil za podporo, ni dobil niti dinarja. Za podporo je prosil tudi v nekem župnišču. Župnik mu je dal dinar s pripombo: »Sinko, moli in gotovo Ti bo Bog dal, da boš dobil zaposlenje.« Razlagal mi je, da je večkrat slišal na sestankih krščanskih socialcev pripovedovati, kako moramo drug drugemu pomagati, ko pa je potem postal brezposeln, ga pa še poznali niso. »Skušnje, katere sem preživel v času brezposelnosti, so mi dale misliti in prišel sem do tega, da vidim edino rešitev za delavstvo le v marksizmu.« Ko je potoval po deželi, je videl in slišal, kako so nekateri kmetje zaslepljeno nahujskani od krščansko-socialcev in klerikalnih gromovnikov. Spraševali so ga, če ni on tudi marksist in rekli, da naj se jih »bojimo«, da nam hočejo vse »razdejeti« itd. Ko je dež ponehal, je brezposeln odšel in nehoti mi je prišlo na misel tole: »Ali ne da naša organizacija »Splošna delavska strokovna zveza« (od krščanskih socialcev tolikokrat obrekovana) vsakemu brezposelnemu članu po enem letu članstva redno podporo, v skrajni potrebi pa tudi izredno? Ali se ne bore naše svobodne strokovne organizacije za skrajšanje delovnega časa in za boljšo mezdo? Zakaj se danes, kljub velikemu številu brezposelnih dela po 10 ali celo 12 ur na dan? Ali ni skrajni čas, da se po vseh tovarnah uveljavi 8 urni delovnik? S tem bi se zaposlilo na vsakih 100 delavcev še 25 do 50 brezposelnih, kakor je pač sedaj delovni čas v podjetju. Zato, delajmo na to, da se bo uveljavil 8 urni delovnik, da bom zaposlil brezposelne sotrpine. Bodimo vsi marksisti že zdaj, dokler smo še zaposleni, in ne postanimo šele takrat, ko smo že enkrat na cesti. — Opazovalec.

»Krožek prijateljev Francije« bo priredil v torek, dne 21. marca 1935 v kinu Thalija v Kranju ob pol 8. uri zvečer predavanje o francoski revoluciji s primerjavo ruske revolucije. Skioptične slike. Vstop prost.

Zagorje ob Savi

Poziv. Tomazič Franc, rudar v Kotrežu je dne 12. marca t. l. rekel v kopalnici med mnogimi rudarji rudarju Krautberger Juriju med drugim sledeče: »Ali veš, kdo je hodil v pisarno (mišljena je rudniška pisarna) in rekel tam ta in ta je komunist, tega je treba odstraniti od rudnika.« Ker je to rekel članu in odborniku Zveze rudarjev Jugoslavije, podružnice Zagorje, smatramo, da je ta obdolžitev naperjena napram članstvu ZR.J. Radi tega pozivamo Tomazič Franca, da se konkretno izjavi pred pričami ali pa, da svojo izjavo napiše in omogoči, da se bomo v tej zadevi v njim nadalje pomenili. — Zveza rudarjev Jugoslavije, Podružnica Zagorje.

Šoštani

Kmet in volitve v Narodno skupščino. Pomagaj si sam in bog ti bo pomagal! Tako pravi star pregovor. Doslej smo se ravnali vedno bolj po drugem delu tega pregovora in zato smo tudi prišli tako daleč. Če bi se pa ravnali tako kot prvi del zgoraj citiranega pregovora, bi bili že našli pravo rešitev. Če nismo smisla citiranega pregovora razumeli, je krivda v tem, da smo premalo mislili z lastno glavo. To je občutek, naperjen zoper nas delavce prav tako, kot zoper kmete. Oboji smo večkrat mislili, da nam bodo drugi dali, kar potrebujemo, sedaj pa vemo, da si bomo morali sami priboriti. Danes menda ve že tudi poslednji kmetič v naši okolici, da stojimo pred važno odločitvijo, pred volitvami, ki bodo 5. maja. Ta dan bomo dali odgovor na vprašanje: ali naj ostane vse tako kot je ali pa naj se kaj spremeni. Delavec in kmet enako trpita, kmet mogoče še več, ker ima še manj zaščite. Že stari ljudje so pripovedovali, da ne bo prej boljše, dokler se ne bodo združili kmet, delavec in obrtnik. Od te zveze so nas največkrat odvrčali gospodje, ki so pripovedovali, da je vera v nevarnosti. Pa ni bila in tudi danes ni, pač pa je v nevarnosti bil in je danes še bolj kot kdaj poprej — naš življenski obstoj. Sedaj je skrajni čas, da se zganemo. Ne bodimo lastni grobokopi in grobokopi naših potomcev. Pojdimo skupno v boj za zmago zveze delovnega ljudstva, ki je postavila svojo listo in katere nosilec je s. Topalovič. Sreški kandidat in namestnik naše liste pa bo sta določena še ta teden! Naše geslo je: za kruh in svobodo!

Spoznanje! V vseh krajih našega okraja je bila topla pozdravljena vest, da bodo pri teh volitvah združeni nastopili delavec, kmet in obrtnik in se pripravili, da bodo odporni proti vsem tistim silam, kateri bi danes ali jutri nas hoteli zaslužniti. — Vsak čas je upati, da pridejo do spoznanja še ostali in potem? Kaj mislite kaj bo? Morda mislite, da bomo šli spomenike ali

Dr. Ivo Štempihar:

Jeza ne prinaša jasnosti

Gospodu Žumru Srečku, ki je očitni pisec uvodnika »Delavske Pravice« z dne 7. t. m. pod naslovom »Da smo si na jasnem«, želim na tem mestu odgovoriti s trezno, prav nič jeznorito besedo. Če je dal on s precejšnjo živčnostjo izraza začudenju, da si marksisti utvarjamo, da so kateri-koli pripadniki njegovega nazora izrekli namero iti v volitve skupno z nami, bo dobil podatke, ki ga bodo morali prepričati, da si prav ničesar ne utvarjamo. V tej živčnosti pa nam je nehoté napravil poklon z ugotovitvijo, da pravimo, da bodo za nas glasovali tudi mnogi krščanski socialisti, zato da dvignemo delavsko zavest v volilni borbi. Hvala, to je g. Žumer zadel. Kajti brez dvignjene delavske zavesti, brez dvignjene zavesti pripadnosti k delovnemu ljudstvu bo borbena volja delovnega ljudstva mlačna. In v imenu te resnično zadete volje naše trditve, da bodo mnogi krščanski socialisti šli z nami, ga pozivamo, naj neglede na dokaze, ki jih imamo za našo trditve, prebere še enkrat svoj članek, ki ga je napisal — to se da kar potipati na žili — v hitrici nepravilne jeze. Ker računamo z njegovo dobrovernostjo v veliko večji meri, nego on z dobro vero marksistov, se nadejam, da se bo v miru in premisleku pokesal, da je napisal nedostojne in pavšalne (splošne, nepodprte) obdolžitve, kakor je na pr. ona, da marksisti še niso nikjer pokazali, da jim je delavsko vprašanje več kot pa strankarsko. Jaz imam o vsakem nasprotniku namenoma

cerkve podirat? Pač ne. Morda mislite, da bomo hišo razbili, v kateri stanujemo? Ne, to ni naš namen, da bi spomenike, cerkve in hiše in ne vem kaj še razbijali. Mi bomo tedaj, ko bomo strnjeni, zmagali. Delo naše pa bo, da si lahko vsak v skupnosti zagotovi svojo bodočnost, da mu ne bo treba misliti, kdaj bo postal brezposeln in kdaj bo moral od lakote poginiti, kakor se danes dogaja po širokem miroljubnem svetu. In delati bomo na to, da se bo uresničila pesem »Bratje vsi enaki smo!« Iz razgovorov smo spoznali, da res ne moremo živeti eden brez drugega in da brez delavca sploh ni obstanka. Sprevideli bodo pa še drugi, da je (če hočemo rešiti sebe in svoje družine) edina možnost in rešitev v tem, da se strnemo in pokažemo hrbet onim, katerim je delavec trn v peti, in tistim, ki delavca poznajo samo tedaj, ko so volitve. Hočemo biti enakovredni državljani in ne državljani druge vrste. — Mi trije delovni sloji vzdržujemo ves svet, komandirajo pa drugi in tega mora biti konec. Mi, ki delamo, hočemo biti tudi enakovredni. Trpeli smo radi naše nezavednosti, in ker smo pritrjevali vsemu, kar so gospod rekli. Tako zabiti smo bili in še dalje smo šli. Nahujskali so nas in bili smo se med sabo, kakor levi, namesto, da bi dali po nosu hujskačem. Vse to in še mnogo kaj nismo videli ali občutili pa smo grozno. Obrtnik, kmet in hotel biti delavec, čeravno je eden ali drugi izmed njih delal večih še mnogo več. — Dragi prijatelji, zadnji čas je že, da spregledamo. In da bomo vedeli, da nista ne vera in ne država v nevarnosti, ampak — naš obstoj in obstoj našega naroda. Spoznanje je potrebno, ker le na ta način bo možnost dana, da odstranimo vse spekulativne in goljujne namene. Mnogo vode je preteklo, predno smo slišali glas za enotnost. Hoteli so nas popolnoma izbrisati iz sveta ali vsaj postaviti nazaj v srednoveško sužnost. — Danes pa smo spoznali in hočemo, da se strnemo v močno falango delavskega razreda, ne glede na to, kdo bo kandidat pri bodočih volitvah in strnjeno hočemo zmagati nad gnulobo! — Obrtnik.

Iz delavskega gibanja. Mipulo sredo je vzbudilo med našim delavstvom veliko zanimanje razpravljanje v tožbah treh lesnih delavcev proti lesnemu industrijalcu H. Gollu v Velenju radi plačila nadurnega dela in mezde v boleznih. V celem našem okraju se socialna zakonodaja večinoma sploh ne izvaja, in tako delavstvo nima prav ničesar od lepih zakonov, ki so za nas le na papirju. Podjetnik Goll se je tožbe branil, češ, da je on le poljedelec in zato njegovi delavci na žagi baje sploh ne pridejo pod zakon o zaščiti delavcev in pod obrtni zakon. Sodnik je skušal zadevo poravnati brez sodbe in je med tem tudi opozoril g. Golla, da je po njegovem mnenju Gollova žaga z ozirom na število delavcev in način dela industrijsko podjetje in da bo o tem še poizvedoval pri ministrstvu. Razprava je trajala cel dopoldan, a je končno g. Goll vendarle plačal delavcem kar v sodni dvorani potom poravnave Din 3.000 in stroške odvetnikov. Golla je zastopal odvetnik iz Ljubljane, delavce pa odvetnik iz Maribora. Upamo, da bo imela ta zadeva za delavstvo tudi v drugih obratih posledice uvaževanja socialnih zakonov brez tožb.

Italijanska avtomobilska družba »Fiat« je dosegla lani 24.17 milijonov lir čistega dobička. Dividende so plačali 10 lir na delnico. V tovarni je zaposlenih okoli 30.000 delavcev. Delničarji so toraj zaslužili pri vsakem delavcu okoli 2400 Din v enem letu.

dobro mišljenje, ako me ni že sam prisilil, da sem moral dobro mnenje pokopati. Tudi skušam vedno svojega nasprotnika razumeti, ker ga morem samo na ta način pobijati. Zato tudi v danem slučaju nikakor ne mislim primerjati jugoslovanske strokovno zvezo s Kunschakovim krščansko-socialno organizacijo na Dunaju. Raje vprašam g. Žumra, naj nam pove, če mu je znano, da je bila ta organizacija v krvavem protustavnem napadu na marksistično organizirano delavstvo aktivno udeležena. Naj nam pove, če je bral Kunschakovo knjigo, če je bral do neba segajočo hinavščino in zlobo te knjige, s katero je Kunschak skušal s sebe in svoje, baje krščanske organizacije sprati izvorni greh izdajstva koristi delovnega ljudstva Avstrije. To in še marsikaj iz sodobne krščansko-stanovske države bi radi slišali od g. Žumra. In kadar nam bo z mirno besedo dopovedal, kako misli on o teh stvareh, takrat mu bomo tudi mi marksisti radi verjeli, da je resno mislil, ko je zapisal, da — sodeč po miselnosti jugoslovanske strokovne zveze in njenega članstva — ni mogoče priti do trditve, da bodo šli z nami. V ostalem naj bo pa ta čas prepričan, da nam je odmev njegovega članka v nedeljskem »Slovcu« pojasnil marsikaj, kar ni baš v korist stvarnosti ozadja članka. G. Žumer naj bo prepričan, da jeza ne prinaša jasnosti. In veruje naj, da v jezi ne sme žetleti, da bi si bili na jasnem.

Škofja vas

Volilni imenik je pri nas slabo sestavljen. Imena so vpisana izkrivljeno, popačeno, tako da lep del volilcev ne bo mogel voliti, če se bo šlo po črkah zakona in našega volilnega imenika. Na posamezne slučaje je bila občinska uprava opozorjena, če so sedaj dotična imena popravljena, bomo šele videli.

Vsako delo zahteva celega moža. Ako kdo, ki bi moral vršiti delo, po gostinah poseda in popiva, je to treba grajati. Še bolj pa je treba grajati, ako stoji tak človek pod vplivom kakšnega prijatelja in ubogemu človeku odpove službo, da lahko nastopi — svojega »sorodnika«. Kaj ne da?

Ptuj

Predavanje o vajencih. Na Jožefovo t. j. v torek dne 19. t. m. ob 9. uri priredi »Svoboda« predavanje s. dr. Avg. Reismana o novih zakonitih predpisih glede vajencev. Na predavanje naj pridejo poleg vajencev tudi njih stariši, a vabljeni so tudi obrtniki, da se informirajo o določbah obrtnega zakona glede vajencev. Predavanje je za vsakogar koristno.

Uspeh strokovne organizacije. Na pobudo tukašnje podružnice Splošne delavske zveze Jugoslavije je bila 12. marca pri podjetju Reimland podpisana kolektivna pogodba, s katero se ureja delovni čas in določa minimalne mezde ter plačilo nadur. Nismo dvomili, da ne bi take pogodbe sprejelo napredno podjetje, vendar gre za službo za to delo strokovni organizaciji, vsled česar je dolžnost vsakega zaposlenega delavca in delavke, da se organizira, kajti kolikor moči, toliko pravic.

Ženski dan se ni mogel vršiti, ker referat ni ugajal. Tudi predavanja akademikov oz. njih debatni večeri se ne vrše več. Na enem takem so nekateri akademiki-debatanti pobijali izvajanja dr. Potrča, češ, da po njih mnenju tuberkuloza ni socialno zlo, da glad ni vzrok tuberkuloze in podobno. Kdo ve kaj bi še vse slišali, če bi se predavanja nadaljevala in bi debata šla svojo pot.

SPORTNA RUBRIKA

Svoboda (Maribor) : Olimp (Celje) 5 : 3 (1 : 0). Dne 17. t. m. sta se srečala v Celju mariborska »Svoboda« in celjski Olimp. — Moštvo Olimpa je igralo požrtvovalno. Moštvo Svobode pa se je izkazalo tehnično in kombinatorno in je zaslužen zmagalo.

Kako je vzgojil mehikanski klerikalizem dijake. V Mehiki, ki je bila prej silno klerikalna, zahteva sedanja vlada, da se v šoli poučuje tudi socializem ali marksizem. Ko je v neki šoli pričel učitelj predavati o socializmu, so ga nahujskani dijaki linčali oziroma pretepli.

Poljska ima po zadnjem štetju 33 milijonov prebivalcev.

Nabirajte nove naročnike!

Trajno kodranje po najnižji ceni!

V brivskem salonu **FRANJU MAUSER** v Okrožnem uradu v Ljubljani so cene za trajno kodranje globoko znižane. Najvišja cena je Din 60.—. Zato vsi v brivski salon v Okrožnem uradu, Miklošičeva cesta 20, kjer se izvršujejo vsa frizerska in brivska dela po najnižji ceni.

„Uspehi“ nacionalnih železničarjev

Prejšnjo nedeljo se je vršil v Mariboru občni zbor podružnice nacionalnih železničarjev. O tem občnem zboru so poročali razni časopisi. Iz teh poročil posnemamo, da se je vodstvo podružnice pohvalilo, kako številne in lepe uspehe zaznamuje baje ta organizacija. — Res škoda, da niso ti »uspehi« naštet v poročilu, kajti železničarji se pri najboljši volji ne morejo spomniti, kakšni uspehi naj bi to bili. Pač, eden edini uspeh, so navedli zvezarji v poročilu, in sicer, da so precej denarja prisledili pri potninah. Kakor da so potnine pri tej organizaciji glavni izdatek. Potem se štednja že pozna. Pa pustimo to. Pisca bolj zanimajo tisti uspehi, ki se nanašajo na poboljšanje materialnega stanja celokupnega železniškega osebja, ali pa vsaj izboljšanja stanja posameznih kategorij. So gotove stvari, ki že leta in leta kričijo po remeduri na železnici in ki so velikega pomena za osebje in predaleč bi nas vedlo, ako bi hoteli tukaj naštevati vse ono, kar bi bilo treba nujno popraviti in kar ne bi bilo baš nemogoče. Jaz bi samo pri tej priliki omenil en tak slučaj, ki vpije po ureditvi:

Kaj pa pravite vi, gospodje zvezarski voditelji, k temu? Vi, ki se pri vsaki priliki bahate z onimi 40.000 organiziranimi, ki baje stoje za vami. Ali ste o tem tudi kaj govorili na vašem občnem zboru? Poleg zvezarjev so še moralno odgovorni za tako postopanje tisti gospodje od proslule JNS, ki so dolga štiri leta vedrili in oblačili tam dole v Beogradu in ki se sedaj zopet trgajo za zaupanje širokih ljudskih množic. Kdaj bodo železničarji nehali poljubljati šibo, ki jih tepe?

Razno

Zakaj je sladkor tako drag. Sladkor je bil nedavno podražen. Trgovci pravijo, da bi bila cena lahko pod 10 Din. Sedanja cena kristalnega sladkorja v tovarni je Din 3.67 za 1 kg, k temu pride državna trošarina Din 7.50, 0.35 Din prometnega davka in recimo Din 0.50 za transportne stroške. Če ta števila seštejemo, dobimo znesek Din 12.47. V tem znesku ni vračunan dobiček veletrgovca in prodajalca. Na kockovni sladkor za znaša carina Din 8.05, zviša se tudi prometni davek. Sladkor bi se pocenil, če bi bila trošarina nižja, vsaj z ozirom na naše slabše konzumne razmere. Nam se zdi tudi cena v tvornici vsaj polovica previsoka, ker znašajo produkcijski stroški za kg sladkorja le okoli Din 1.—. Na Čehoslovaškem, kjer imajo nekoliko boljše sladkorno peso, produkcijski stroški niti toliko ne znašajo.

Zagreb za javna dela. V Zagrebu imajo okoli 3000 prijavljenih nezaposlenih delavcev. Iznova je občina dovolila 690.000 Din za javna dela, tako, da znaša v ta namen določeni znesek 2.400.000 Din.

Tudi Laval potuje v Moskvo. Francoski listi poročajo, da pojde zunanji minister Laval v Moskvo, kjer bo sklenjen vzhodni pakt. Angleži pa menijo, da tak pakt ne more biti sklenjen, dokler se ne razčisti vprašanje nemškega oboroževanja.

Abešinja se je zopet obrnila na Društvo narodov ter predložila pogodbo, po kateri se mora rešiti spor med njo in Italijo, pred razsodiščem. Pogodbo je podpisalo 22 držav in med njimi Italija. — Malo je pa upanja, da prevzame DN razsojanje v sporu.

Rumunski zunanji minister Titulescu obišče baje Moskvo ob priliki, ko bo angleški zakladnik Eden tam. Polagoma bodo le oživel stiki z Rusijo in se vpsvedlo tudi priznanje države ter vpsstavilo gospodarsko-politične odnose med državami in Rusijo.

Nov boj proti židom pripravljajo. V Nemčiji pripravljajo novo gonjo proti židom, kakor poroča berlinski dopisnik v London. S tem hočejo prisiliti vse Žide, da se izselijo iz Nemčije.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. - Telefon števil. 2324.